

Toetsingsadvies over de inhoud
van het milieu-effectrapport
Uitbreiding filterpers- en
rioolwaterzuiveringsinstallatie
Heerenveen-Noord

2 oktober 1991

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Toetsingsadvies

Toetsingsadvies over de inhoud van het milieu-effectrapport
Uitbreiding filterpers- en rioolwaterzuiveringsinstallatie
Heerenveen

/ [Commissie voor de Milieu-effectrapportage], - Utrecht :
Commissie voor de Milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-289-6

Trefw.: milieu-effectrapportering ; Heerenveen /
filterpersinstallaties ; Heerenveen /
rioolwaterzuiveringsinstallaties ; Heerenveen.

Aan het College van Gedeputeerde
Staten van de provincie Friesland
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

uw kenmerk
WM 91/45776
onderwerp
Toetsingsadvies MER
Filterpersinstallatie/
rioolwaterzuiveringsinstallatie

uw brief
16 juli 1991

ons kenmerk
U1237-91/Si/bs/297-82
Utrecht,
2 oktober 1991

Met bovengenoemde brief verzocht U de Commissie voor de milieu-effectrapportage advies uit te brengen over de inhoud van het milieu-effectrapport (MER) inzake de voorgenomen uitbreiding van de filterpersinstallatie/rioolwaterzuiveringsinstallatie op de locatie Heerenveen-Noord.

Overeenkomstig artikel 41z, eerste en tweede lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne, bied ik U hierbij het advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage aan. Daarbij wil ik graag wijzen op het volgende.

De Commissie heeft gedurende de toetsingsperiode een aantal vragen voorgelegd aan de initiatiefnemer, waarvan zij voor haar oordeel, beantwoording noodzakelijk achtte. De initiatiefnemer heeft de gevraagde informatie onderhands aan de Commissie verstrekt. Deze gegevens zijn door de Commissie verwerkt in haar advies, onder vermelding van de bron. Met de verstrekte informatie zijn de opgeroepen vragen in belangrijke mate beantwoord. Onderwerpen die nog nadere aandacht behoeven zijn in het advies vermeld. Volledigheidshalve zij nog vermeld dat alleen de Commissie inzage heeft gehad in de verstrekte informatie.

De Commissie hoopt met dit advies een constructieve bijdrage te hebben geleverd aan de besluitvorming over het voornemen. Zij zal gaarne vernemen op welke wijze aandacht wordt geschonken in de verdere besluitvorming aan de, in het advies van de Commissie gesignaleerde milieuaspecten. Ook zou zij graag op de hoogte blijven van de wijze waarop de evaluatie zal plaatsvinden en het tijdstip van verslaglegging daarvan.

Dr. J. Th. de Smidt
voorzitter van de werkgroep
Uitbreiding Filterpers- en rioolwater-
zuiveringsinstallatie Heerenveen-Noord

Toetsingadvies over de inhoud
van het milieu-effectrapport
Uitbreiding filterpers- en
rioolwaterzuiveringsinstallatie
Heerenveen-Noord

Advies op grond van artikel 41z, eerste en tweede lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne over de toetsing van het milieu-effectrapport over de uitbreiding van de filterpers- en rioolwaterzuiveringsinstallatie Heerenveen-Noord,

uitgebracht aan het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Friesland door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Uitbreiding filterpers- en rioolwaterzuiveringsinstallatie
Heerenveen-Noord

de secretaris

mr. R.J. Sielcken

de voorzitter

dr. J. Th. de Smidt

Utrecht, 2 oktober 1991

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
SAMENVATTING	1
1. INLEIDING	2
2. ALGEMENE OPMERKINGEN, VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	3
3. PROBLEEMSTELLING EN DOEL	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	4
4.1. Algemeen	4
4.2. De voorgenomen activiteit	4
4.3. Referentiesituatie	4
4.4. Alternatieven en varianten	5
4.5. Het meest milieuvriendelijke alternatief	6
5. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN	6
6. BESTAANDE TOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING VAN HET MILIEU	6
7. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	7
8. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	7
9. LEEMTEN IN KENNIS, EVALUATIE ACHTERAF	7
10. SAMENVATTING VAN HET MER	8

BIJLAGEN

1. Nadere opmerkingen van de Commissie over de inhoud van het MER
 - 1 a. Overzicht van huidige slibproductie per installatie en daarop zijn de verwachtingspatronen per installatie geëxtrapoleerd.
 - 1 b. Prognose van de maximale slibproductie tot 2000
 - 1 c. Overzicht van te verwachten slibaanvoer per schip in 1995 (gebaseerd op gegevens 1989).
2. Brief van het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Friesland (kenm.nr. WM. 91/45776) van 16 juli 1991 aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
3. Tekst van de openbare bekendmaking van de start van de m.e.r-procedure.
4. Projectgegevens.
5. Lijst van inspraakreacties en adviezen.

SAMENVATTING

Dit advies handelt over het MER inzake de uitbreiding van een filterpers- en een rioolwaterzuiveringsinstallatie te Heerenveen-Noord. Voor deze uitbreidingen zijn vergunningen nodig op grond van de Afvalstoffenwet en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren, te verlenen door de Provincie Friesland. De uitbreiding van de filterpersinstallatie is noodzakelijk om de groeiende hoeveelheid zuiveringsslib in Friesland te verwerken tot een stortbaar produkt. Bij de bouw wordt echter rekening gehouden met verwerkingsmethoden, die verbranding of drogen van het slib mogelijk maken. De uitbreiding van de rwzi houdt verband met een verdergaande defosfatering en de aanleg van enkele civiel technische zuiveringsvoorzieningen.

De MER is toereikend om als basis te dienen voor verdere besluitvorming. Dit, ondanks het feit dat alternatieven summier zijn beschreven of niet goed vergelijkbaar zijn wegens het uitsluitend kwalitatieve karakter van die beschrijvingen. Ook ontbreken een aantal relevante aspecten in het MER. Aangezien echter de verschillen voor het milieu tussen de alternatieven volgens de Commissie zeer beperkt zijn, acht zij aanvulling op het MER niet zinvol. Ontbrekende aspecten kunnen in de verdere besluitvorming of de evaluatie-achteraf in het kader van de m.e.r. behandeld worden. Deze aspecten betreffen:

- een monitoring van de lozingen en hun effecten op het oppervlaktewater. Daarvoor is noodzakelijk dat meetpunten worden vastgesteld in relatie tot het lozingspunt en tot de stromingspatronen;
- monitoring van lucht- en stakemissies;
- de procedures in geval van storingen één of beide installaties, waarbij tevens de onderlinge afhankelijkheid van die beide installaties beschouwd wordt. Een dergelijke procedure dient bijvoorkeur ingepast te worden in een bedrijfsmilieuzorgsysteem;
- risico's bij het vervoer van de aanzienlijk groeiende hoeveelheid chemicaliën, die als toeslagstof gebruikt worden;
- uitbreiding van de mogelijkheden om zuiveringsslib per schip aan te voeren.

Tijdens de periode van toetsing heeft de Commissie een aantal vragen gesteld over omissies en onvolledigheden in het MER. De initiatiefnemer heeft de antwoorden onderhands aan de Commissie beschikbaar gesteld. Deze zijn in het advies en de bijlagen onder I verwerkt en als zodanig aangegeven.

1. INLEIDING

Ten behoeve van de besluitvorming over de uitbreiding van een filterpers- en rioolwaterzuiveringsinstallatie te Heerenveen-Noord wordt de procedure van milieu-effectrapportage (m.e.r.) gevolgd en is een milieu-effectrapport (MER) opgesteld.

Initiatiefnemer is Gedeputeerde Staten van Friesland, optredend namens deze, het bureau Zuiveringsbeheer. Als bevoegd gezag treden namens datzelfde college, de bureaus Afvalstoffen en Waterkwaliteit op. De belangrijkste gegevens over het project zijn opgenomen in bijlage 4.

De Commissie voor de m.e.r. dient een oordeel te geven over het MER, waarbij het toetsingskader wordt gevormd door:

- hetgeen is gesteld in artikel 41j van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm), daarbij gelet op de richtlijnen voor de inhoud van het MER die door het bevoegd gezag werden vastgesteld op 11 december 1990;
- de eis dat het MER geen onjuistheden bevat ex artikel 41w, tweede lid van de Wabm.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. (voor de samenstelling, zie bijlage 4).

Conform artikel 41z, tweede lid van de Wabm heeft de Commissie de via het bevoegd gezag ontvangen inspraakreacties en opmerkingen in beschouwing genomen (bijlage 5).

Bij de toetsing van het MER is in hoofdlijnen de volgorde aangehouden van de onderwerpen die volgens artikel 41j van de Wabm ten minste aan de orde moeten komen in een MER.

2. ALGEMENE OPMERKINGEN, VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

Het MER is goed leesbaar en geeft een juist en overzichtelijk, zij het globaal beeld van de bestaande toestand van het milieu en de milieugevolgen van de voorgenomen activiteit. De probleemstelling en het doel van de activiteit zijn helder weergegeven. De in beschouwing genomen alternatieven zijn daarentegen summier beschreven, waarbij tevens slechts in beperkte mate is ingegaan op de gevolgen voor het milieu van de alternatieven. Een vergelijking tussen de alternatieven is om die reden ook beperkt mogelijk. Naar het oordeel van de Commissie zullen de verschillen voor de milieugevolgen tussen de beschreven locatie-alternatieven en tussen verwerkingsalternatieven naar verwachting evenwel beperkt zijn.

De Commissie heeft een aantal omissies in het MER geconstateerd. Zij veronderstelt dat deze verholpen kunnen worden en de oplossingen verder betrokken kunnen worden in de vergunningenprocedure en de evaluatie-achteraf in het kader van de m.e.r.. Om deze beide redenen is de Commissie van mening dat de inhoud van het MER voldoende basis vormt voor de verdere besluitvorming.

De onderwerpen die nadere aandacht behoeven in de verdere besluitvorming, worden in het advies expliciet vermeld.

In het kader van de toetsing, heeft de Commissie een aantal vragen aan de initiatiefnemer gesteld over de inhoud van het MER. De Commissie acht de gegeven antwoorden relevant. In het verdere advies en de bijlage wordt daarom vermeld welke informatie verstrekt is.

In een bijlage bij dit advies (bijlage I, met sub-bijlagen) zijn opmerkingen van de Commissie verwerkt ten aanzien van onvolkomenheden en onvolledigheden die in het MER voorkomen.

3. PROBLEEMSTELLING EN DOEL

Artikel 4 Ij, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Het doel, zoals in het MER omschreven, is het uitbreiden van de filterpers- en rioolwaterzuiveringsinstallatie te Heerenveen (Noord) voor de volumeverkleining van het te verwijderen zuiveringsslib in de provincie Friesland. De keuze van de toe te passen technieken wordt in belangrijke mate bepaald door het feit dat het restproduct vooralsnog gestort moet worden. De voorkeurslocatie wordt vervolgens in belangrijke mate bepaald door de aanwezigheid van een beproefde installatie aldaar met de bovenbedoelde technieken.

Het MER geeft geen inzicht in de mate van onzekerheid van de schattingen omtrent hoeveelheden aan te leveren zuiveringsslib. Blijkens informatie van de initiatiefnemer is de slibproductie echter dermate nauwkeurig in te schatten, dat uitwerken van een minimum en een maxi-

num variant, zoals gevraagd in de richtlijnen voor het MER, niet zinvol is. De nauwkeurige schatting is mogelijk omdat de gegeven slibhoeveelheden in belangrijke mate worden gebaseerd op bestaande produktiecijfers over meerdere jaren. Ook de extra slibproduktie die kan worden verwacht vanwege de verdergaande defosfatering, is betrokken in deze, op produktiewijze gebaseerde berekeningen, betrokken.

Naast de doelmatige verwijdering van afvalstoffen en beperking van emissies wordt in het MER slechts in beperkte mate aandacht besteed aan andere milieudoelstellingen. Daarbij kan gewezen worden op energie- en grondstoffenbesparing.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen"*.

4.1. Algemeen

De voorgenomen activiteit is goed beschreven. De alternatieven zijn over het algemeen echter summier beschreven. Dit geldt met name voor de beschrijving van de locatiealternatieven, als onderbouwing van de voorkeurslocatie. De Commissie heeft evenwel begrip voor het belang dat aan de voorkeurslocatie gehecht wordt. Zij merkt op dat op grond van de verstrekte gegevens tussen de beschreven varianten geen grote verschillen in de gevolgen voor het milieu zijn te verwachten.

4.2. De voorgenomen activiteit

Bij de voorgenomen activiteit verdienen de volgende aspecten evenwel nog bijzondere aandacht bij de verdere besluitvorming:

- de ligging van het lozingspunt op het oppervlaktewater;
- beschrijving van de bedrijfsvoering van zowel de filterpers als de zuiveringsinstallatie, met name de te volgen procedures bij storingen en de onderlinge afhankelijkheid van beide installaties in geval van storingen, een en ander bij voorkeur in te passen in een bedrijfsmilieuzorgsysteem;
- risico's bij vervoer van gevaarlijke stoffen, wegens de aanzienlijke toename van chemicaliën als toeslagstoffen;

4.3 Referentiesituatie

De referentiesituatie biedt een globaal maar voldoende beeld om als vergelijking te kunnen dienen voor een relatieve beoordeling van de gevolgen voor het milieu. Met name de kwaliteit van het oppervlaktewater nabij het lozingspunt van de rwzi verdient nadere aandacht.

4.4. Alternatieven en varianten

Bij de conditioneringsmiddelen voor de slibontwatering is gekozen voor het gebruik van ijzerchloride en ongebluste kalk. Voor een nadere onderbouwing van deze keuze heeft de provincie aan de Commissie de volgende informatie beschikbaar gesteld.

Het storten van mechanisch ontwaterd zuiveringsslib zal moeten gebeuren op een regionale IBC-stortplaats. De beheerder van deze stortplaats dient eisen aan te stellen die te storten koek, die niet alleen betrekking hebben op de chemische samenstelling van de koeken, maar tevens betrekking hebben op de verwerkbaarheid van de filterkoeken op de stortplaats. Als concreet te stellen eisen voor het te storten zuiveringsslib kunnen genoemd worden :

- droge stofpercentage > 35 %
- afschuifweerstand > 10 kN/m².

Ontwaterde koeken, waaraan kalk en ijzerchloride is toegevoegd, kunnen aan deze eisen voldoen. Bij ontwaterde koeken met polymeer geconditioneerd is dat niet het geval.

Aangezien zeker de eerste jaren nog zal moeten worden gestort, behelst het voorgenomen initiatief een conditionering met kalk en ijzerchloride. In een latere fase kan overgeschakeld worden op polymeerconditionering, als verdere verwerking droging of verbranding gaat worden

De Commissie constateert dat een volledige beschrijving van beide bovengenoemde conditioneringsmethoden ontbreekt, inclusief de milieugevolgen. Een oordeel over welke methode uit milieuoogpunt te prefereren is, valt daarom niet te geven. Gegeven echter de randvoorwaarde, zoals hierboven gegeven ten aanzien van de storteisen, acht de Commissie een aanvulling van het MER op dit moment niet zinvol. Indien zal worden overgegaan tot het toepassen van de polymeertechniek verdienen onder andere de veiligheids -en gezondheidsaspecten (luchtwegen) daarbij de aandacht.

In het MER ontbreekt een beschrijving van het alternatief waarin door capaciteitsuitbreiding van de rwzi te Heerenveen-Noord alle afvalwater, afkomstig van de filterpersen, ter plaatse kan worden verwerkt. Ook is deze variant niet betrokken bij de transportalternatieven. Blijkens nadere informatie van de initiatiefnemer, wordt voorzien in een capaciteitsuitbreiding van het zuiveringsdeel in 1995. Deze hangt samen met de amovering van de rwzi Heerenveen-Oost en een totale stikstofverwijdering uit het rioolwater. De wijze waarop totale stikstofverwijdering het beste kan plaatsvinden wordt thans onderzocht door de waterkwaliteitsbeheerders in Nederland. De provincie Friesland wil de in de komende jaren opgedane eigen ervaring en de ervaringen in landelijk verband gebruiken om tot een juiste keuze te komen voor wat betreft de uitbreiding van de biologisch zuiveringscapaciteit op de locatie Heerenveen-Noord. Na 1995 zal nader moeten worden bekeken of bij die uitbreiding tevens de mogelijkheid tot de verwerking van de totale hoeveelheid filtraat uit de filterpers moet worden betrokken.

4.5

Het meest milieuvriendelijke alternatief

Artikel 41j, lid 3 van de Wabm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast."

Het meest milieu vriendelijke alternatief bestaat uit een combinatie van onder andere de toepassing van gedeeltelijk scheepstransport, toepassing van membraamfilterpersen en biologische defosfateren. Bij de beschrijving van het scheepstransportalternatief wordt niet aangegeven waarom het transport beperkt wordt tot de zeven genoemde rwzi's. Voor de beide andere aspecten wordt verwezen naar bijlage I van dit advies.

5.

TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

Het MER geeft een duidelijk beeld van de besluitvormingsprocedures rond het voornemen. Wel constateert de Commissie dat een provinciaal afvalstoffenplan ontbreekt. Daardoor is geen inzicht te geven in de totstandkoming van voldoende verwijderingscapaciteit voor zuiverings-slib die een verdere reductie van de te storten volume mogelijk maakt.

6.

BESTAANDE TOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING VAN HET MILIEU

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Het MER beschrijft de bestaande situatie van het milieu en de autonome ontwikkeling overzichtelijk. De bestaande toestand van het oppervlaktewater is zeer summier beschreven. In de beschrijving wordt bij een viertal meetpunten de waterkwaliteit voor een aantal parameters gegeven. Daar echter de situering van het lozingspunt en ook de stromingspatronen niet zijn aangegeven, wordt geen inzicht verschaft in de onderlinge relatie tussen oppervlaktewaterkwaliteit en lozing. Voor een juist referentiebeeld is het onderlinge verband tussen deze elementen noodzakelijk.

7. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 41j, lid 1, onder e van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

Aan de beschrijving van de effecten wordt in het MER op onderdelen uitgebreid aandacht besteed. In het algemeen wordt een voldoende beeld verkregen van de mogelijke milieugevolgen. In de verdere besluitvorming verdient de monitoring van de lozingen op het oppervlaktewater en de effecten daarvan in het relevante studiegebied bijzondere aandacht.

Voor de effectenmonitoring dienen de meetpunten te worden vastgesteld, in relatie tot de stromingspatronen en het lozingspunt.

8. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder f van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De kwalitatieve beschrijving van de diverse ontwaterings- en conditioneringsvarianten voor de filterpersinstallatie en defosfateringstechnieken voor de zuiveringsinstallatie maken een goede vergelijking van de kwantitatieve milieugevolgen tussen die methoden niet goed mogelijk.

9. LEEMTEN IN KENNIS, EVALUATIE ACHTERAF

Artikel 41j, lid 1, onder g van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER geeft een goed overzicht van een aantal leemten in kennis en informatie. De beschrijving ten aanzien van de stand van de techniek voor toepassing van polymeren als conditioneringsmiddel en de techniek van het membraamfilterpersen is summier.

Aan een aantal leemten kan aandacht worden besteed bij de aanzet voor het evaluatieprogramma. Deze door de initiatiefnemer te geven aanzet kan voor het bevoegd gezag een basis zijn voor het op te stellen evaluatie- en monitoringprogramma. Een dergelijk programma laat zich goed combineren met een op te stellen bedrijfsmilieuzorgsysteem. Zo kan een monitoringprogramma, gericht op de kwaliteit en kwantiteit van het oppervlaktewatereffluent, gecombineerd worden met een gericht monitoringprogramma van het oppervlaktewater nabij het lozingspunt. Ook kan een programma worden opgezet voor monitoring van luchtemissie en stank. Daarnaast verdienen de mogelijkheden om het scheepstransport verder uit te breiden, de aandacht.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 41j, lid 1, onder h van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is zeer uitgebreid maar goed leesbaar.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies
voor de inhoud van
het milieu-effectrapport
Uitbreiding filterpers- en
rioolwaterzuiveringsinstallatie
Heerenveen-Noord

(bijlagen 1 t/m 5)

BIJLAGE 1

Nadere opmerkingen van de Commissie over de inhoud van het MER

In het MER worden voor de ontwaterings- en defosfateringstechnieken een aantal alternatieve methoden op globale en kwalitatieve wijze beschreven. Vervolgens wordt geconcludeerd dat de voorkeurstechneken, namelijk de membraamfilterpers en het biologisch defosfateren, vanuit milieu-oogpunt de meest gewenste methoden zijn (zie par. 4.4.8, p. 91, respectievelijk par. 4.7 laatste alinea).

De commissie constateert dat deze conclusies niet gedragen kunnen worden door de kwalitatieve beschrijvingen. De Commissie merkt op dat naar de huidige stand van de techniek de verschillen tussen de diverse methoden wat de milieugevolgen betreft, beperkt zullen zijn.

Bij de beschrijving van het alternatief voor het transport per schip zijn 7 rwzi's geselecteerd van waaruit scheepstransport naar Heerenveen-Noord mogelijk is (zie p. 73 en bijl. III, p.8). Onvoldoende wordt gemotiveerd waarom uitsluitend de 7 bedoelde rwzi's voor scheepstransport in aanmerking komen ("goed bereikbaar"), terwijl blijkens de routekaart (bijl. III, bij p.5) 14 rwzi's aan bevaarbaar water zijn gelegen.

De Commissie constateert dat bij de lozing van de rwzi Heerenveen-Noord op het oppervlaktewater in de afgelopen drie jaar grote verschillen zijn opgetreden, met name in 1988 (zie par. 4.2.2, p. 70, tabel 4.9). Van de zijde van initiatiefnemer is daarover het volgende medegedeeld.

In november 1988 is de beluchtingscapaciteit vergroot, waardoor de zuiveringsresultaten in de volgende jaren beter zijn geworden.

Na het vergroten van de beluchtingscapaciteit kon er weer worden genitrificeerd en werden ook de BOD effluent waarden, zoals ook werd verwacht, weer lager.

Enige schommelingen in de BOD effluent waarden zullen altijd aanwezig zijn. Met name meer of minder slibverlies zal het jaargemiddelde kunnen beïnvloeden.

Overigens behelst de voorgenomen activiteit het verminderen van slibverlies door uitbreiding met een extra nabezinktank. Voorts zit in tabel 4.9 een storende fout. Bij de totaal vracht aan N-totaal is ten onrechte ook de ammonium vracht opgeteld.

Op grond van deze mededeling acht de Commissie een weergave met gemiddelde waarden voor de bestaande toestand zoals gegeven in tabel 6.1 (p. 121) niet correct om tevens als referentie te gebruiken voor de milieu-gevolgen van de voorgenomen activiteit.

In de tabel 6.1 worden verder voor de voorgenomen activiteit maximale waarden per kg/etmaal vracht gegeven. Blijkens tabel 4.7 (p. 59) gaat het echter om gemiddelde waarden.

De Commissie heeft geconstateerd dat tussen de tabellen S1, tabel 2.2 (p. 7) en tabel III-1 (p. 2 van de bijlage van de MER) verschillen bestaan ten aanzien van de slibproductie. Van provinciezijde is medegedeeld dat tabel S1 onjuist is en zijn verder de volgende correcties verstrekt:

- vervanging voor tabel S1 (zie bijlage Ia van dit advies).
De nieuwe tabel S1 is gebaseerd op de huidige slibproductie per installatie en daarop zijn de verwachtingspatronen per installatie geëxtrapoleerd.
- nadere onderbouwing van tabel 2.2, pagina 7 (zie bijlage Ib);
De berekening gaat uit van een gemiddelde slibproductie per installatie met en zonder defosfatering en op basis van deze gemiddelden en van enige andere aannames wordt de slibproductie over de verschillende jaren gegeven.
- een gecorrigeerde tabel voor de tabel op pagina 73 en tabel III-1, p. 2 van bijlage III ten aanzien van de aanvoer van zuiveringsslib per schip (zie bijlage Ic).
De wijzigingen houden verband met de nieuwe tabel S1, waarin aangepaste slibproductiecijfers per installatie zijn gegeven. De totale hoeveel te transporteren slib blijft gelijk.

BLJLAGE 1a

Overzicht van huidige slibproductie per installatie en daarop zijn de verwachtingspatronen per installatie geëxtrapoleerd

installatie	nat	m3	1989		1995		totaal m3	opmerkingen
			totaal kg ds	faktor	totaal kg ds	l ds		
akkrue	2641		129407	1.03	133,289	4.50	2,962	
aweland	3323		128919	1.03	132,787	4.50	2,951	
st annaparoche	4346		244247	1.03	251,574	4.50	5,591	
bergum	4972		316233	1.24	390,864	6.00	6,514	
birdaard	7226		360597	1.03	371,415	4.50	8,254	
bolsward	12038		552561	1.24	682,965	4.50	15,177	
daawoude	8233		337549	1.03	347,675	4.50	7,726	
dokkum	14175		602436	1.03	620,509	4.50	13,789	
drachten	12036		634286	1.03	653,315	5.30	12,327	
franeker	10866		573748	1.03	590,960	5.30	11,150	
gorredijk	9605		387078	1.24	478,428	4.50	10,632	
grouw	4485		227855	1.03	234,691	4.50	5,215	
harlingen	17647		638813	1.24	789,573	4.30	18,362	
hauwerijk	2326		124611	1.24	154,019	4.50	3,423	
heerenveen n	24065		661783	1.24	817,964	3.50	23,370	
heerenveen o	1935		96920	1.24	119,793	6.00	1,997	
holwerd &	310		11980	1.03	12,339	4.50	274	per '93 naar Dokkum
joure	19879		894533	1.03	921,369	4.50	20,475	
kootstertille	9368		521814	1.48	772,285	4.50	17,162	door uitbreiding extra slib
langerwaag &	62		3365	1.24	4,159	4.50	92	per '90 naar Gorredijk
leekwarden	27977		1684207	1.24	2,081,680	6.00	34,695	
lessen	12185		478878	1.03	493,244	4.50	10,961	
oosterwolde	22474		836037	1.24	1,033,342	4.50	22,963	
oudedorpe &	412		14702	1.24	18,172	3.50	519	per '90 naar Heerenveen-n
schiermonnikoog &&					59,130	4.50	1,314	
sloten	6462		321800	1.03	331,454	4.50	7,366	
sneek	15626		746916	1.03	769,323	4.50	17,096	
terschelling	4201		206246	1.03	212,433	4.50	4,721	
vlieland &&					78,840	4.50	1,752	
warns	2773		121469	1.03	125,113	4.50	2,780	
wolvega	16444		670900	1.03	691,027	4.50	15,356	
worrum	5900		239541	1.24	296,073	4.50	6,579	
wynjewoude	3353		152235	1.24	188,162	4.50	4,181	
totaal	289075		12921666		14,857,968		317,726	

}& in '95 stop
 }&& in '95 nieuw

BIJLAGE 1b

Prognose van de maximale slibproductie tot 2000

In onderstaande tabel wordt een berekening gegeven van de hoeveelheid zuiveringsslib in ton droge stof per jaar van 1990 t/m 2000.

Er is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten;

- in 1989 werd geloosd op rwzi's 775.000 ie.,
- de gemiddelde toename van deze vuillast wordt geschat op ca. 4.000 ie. (0,5 %) per jaar,
- de huidige slibproductie zonder defosfatering is gemiddeld 45 gram/ie./etm. (praktijk '88, '89)
- de slibproductie met defosfatering is gemiddeld 54 gram/ie./etm. (praktijk '88, '89)

Berekening van de jaarlijkse slibproductie

Jaar	1989	1990	1991	1992	1993	1994
ie.(x 1000)	775	779	783	787	791	795
ie. met defosfat. (x 1000)	<u>175</u>	<u>175</u>	<u>240</u>	<u>335</u>	<u>396</u>	<u>491</u>
ie. zonder def. (x 1000)	600	604	543	452	395	304
slibproductie in ton ds/jr						
met defosfat.	3449	3449	4730	6603	7805	9678
zonder defosfat.	<u>9855</u>	<u>9920</u>	<u>8919</u>	<u>7424</u>	<u>6488</u>	<u>4993</u>
totaal	13304	13369	13649	14027	14293	14671
geschat gem. % ds.	4.5	4.6	4.7	4.8	4.8	4.9
productie m3/jr.	295640	290630	290400	292230	297770	299410

Jaar	1995	1996	1997	1998	1999	2000
ie.(x 1000)	799	803	807	811	815	819
ie. met defosfat. (x 1000)	<u>761</u>	<u>775</u>	<u>790</u>	<u>805</u>	<u>815</u>	<u>819</u>
ie. zonder def. (x 1000)	38	28	17	6	0	0
slibproductie in ton ds/jr						
met defosfat.	15000	15275	15571	15867	16064	16142
zonder defosfat.	<u>624</u>	<u>460</u>	<u>279</u>	<u>99</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
totaal	15624	15735	15850	15966	16064	16142
geschat gem. % ds.	4.9	4.9	5.0	5.0	5.0	5.0
productie m3/jr.	318860	321120	317000	319320	321280	322840

BIJLAGE 1c

Overzicht van te verwachten slibaanvoer per schip in 1995
(gebaseerd op gegevens 1989)

Rwzi	1989			fak- tor	1995		
	m3	% ds	ton ds		m3	% ds	ton ds
Ameland	3323	3,88	130	1,03	2951	4,5	133
Bergum	4972	6,36	316	1,236	6514	6,0	391
Dokkum	14175	4,25	602	1,03	13789	4,5	620
Drachten	12036	5,27	634	1,03	12327	5,3	653
Franeker	10866	5,28	574	1,03	11150	5,3	591
Harlingen	17647	3,62	639	1,236	18362	4,3	790
Leeuwarden	27977	6,02	1684	1,236	34695	6,0	2082
Terschelling	<u>4201</u>	<u>4,91</u>	<u>206</u>	1,03	<u>4721</u>	<u>4,5</u>	<u>212</u>
totaal	95197		4785		104509		5472
gew. gemid.		5,0				5,2	

<schiptr.95>

BIJLAGE 2

Brief van het bevoegd gezag d.d. 16 juli 1991, waarin de Commissie
in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

297-58

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	19 JULI 1991
nummer :	2193/91
titel :	297-58 t/m 63
kopie naar :	Ba/Sa/Pvs/Bipl...

provinsje fryslân
provincie friesland

Aan de Commissie voor de
Milieu-effectrapportage,
Postbus 2345,
3500 GM Utrecht.

waterstaat en milieu
postbus 20120
8900 hm Leeuwarden
tweebaksmarkt 52
8911 kz Leeuwarden
bezoekadres:
gedempte keizersgracht 38
telefoon: 058-925525
telefax: 058-925225
telex: 46552

Leeuwarden, 16 juli 1991.

Ons kenmerk: WM. 91/45776
afdeling Milieubeheer
tst /669/ASt.

Onderwerp:
Toepassing Wet algemene bepalingen
milieuhygiëne Centrale slibverwerkings-
locatie Heerenveen (Noord).

Op 19 juni 1991 hebben wij ontvangen van de provincie Friesland het Milieu Effect Rapport t.b.v. van de besluitvorming inzake de Centrale slibverwerkingslocatie te Heerenveen (Noord), alsmede de aanvragen voor vergunningen ingevolge de Afvalstoffenwet en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren. D.d. 25 juni hebben wij het Milieu Effect Rapport getoetst aan de verstrekte richtlijnen en aanvaardbaar verklaard. Tevens hebben wij de vergunningaanvragen ingevolge de Afvalstoffenwet en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren ontvankelijk verklaard.

Conform het bepaalde in de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne zenden wij u hierbij een exemplaar van de kennisgeving, alsmede vijf exemplaren van de aanvragen om vergunning ingevolge de Afvalstoffenwet, de Wet verontreiniging oppervlaktewateren en het Milieu Effect Rapport.

Gedeputeerde staten van Friesland,

, voorzitter

, (loco)griffier

Bij correspondentie datum en ons kenmerk vermelden.

BIJLAGE 3

Openbare bekendmaking in Staatscourant nr. 143 d.d. 26 juli 1991

provinsje Fryslân
provincie friesland

Gedeputeerde Staten van Friesland maken bekend, dat zij van de Provincie Friesland ten behoeve van de besluitvorming inzake de centrale filterpersinstallatie te Heerenveen (Noord) hebben ontvangen:

1. een aanvraag om vergunning ingevolge de Afvalstoffenwet;
2. een aanvraag om vergunning ingevolge de Wet verontreiniging oppervlaktewateren;
3. het t.b.v. de besluitvorming inzake deze aanvragen opgestelde Milieu Effect Rapport.

De vergunningaanvragen en het Milieu Effect Rapport liggen met ingang van 29 juli 1991 tot een maand na de bekendmaking van de uiteindelijke beschikking ter inzage:

1. bij de afdeling Milieubeheer van de provincie Friesland, Tweebaksmarkt 52 te Leeuwarden op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 16.00 uur;
2. in het gemeentehuis van Skarsterlân, Heremastate 1 te Joure op werkdagen van 8.00 tot 12.30 uur en van 13.30 tot 17.00 uur;
3. bij het bureau bouw- en milieutoezicht, K. R. Poststraat 12a te Heerenveen op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 16.00 uur.

Bovengenoemde stukken liggen bovendien tot en met 28 augustus 1991 ter inzage in de:

4. Openbare Bibliotheek, G. Knolweg 17 te Joure op maandag van 17.30 tot 20.30 uur;
5. de leeszaal aan het Burgemeester Kuperusplein te Heerenveen op werkdagen van 14.00 tot 18.00 uur en op dinsdag en donderdag tevens van 18.30 tot 20.30 uur.

Naar aanleiding van de aanvragen kunnen tot en met 28 augustus 1991 bij Gedeputeerde Staten van Friesland, Postbus 20120, 8900 HM Leeuwarden schriftelijke, gemotiveerde bezwaren worden ingediend. Naar aanleiding van het ingediende Milieu Effect Rapport kunnen tot en met 28 augustus 1991 schriftelijke opmerkingen worden gemaakt bij Gedeputeerde Staten.

Degene die een bezwaarschrift indient, kan verzoeken zijn persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Mondelinge bezwaren naar aanleiding van de aanvragen en opmerkingen naar aanleiding van het Milieu Effect Rapport kunnen naar voren worden gebracht tijdens de openbare hoorzitting die zal worden gehouden op 15 augustus 1991. Het is dan mogelijk over de aanvragen en het Milieu Effect Rapport van gedachten te wisselen met een vertegenwoordiging van Gedeputeerde Staten van Friesland, de aanvrager en de overige aanwezigen. De hoorzitting zal worden gehouden in het gemeentehuis te Heerenveen en vangt aan om 20.00 uur.

Voor inlichtingen kan met het Provinciehuis bellen, nummer 058-92 56 69

BIJLAGE 4

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Gedeputeerde Staten van de provincie Friesland, bureau Zuiveringsbeheer

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de provincie Friesland, de bureaus Afvalstoffen en Waterkwaliteit

Besluit: vergunningen op grond van de Afvalstoffenwet en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren

Activiteit: uitbreiding van een filterpers- en rioolwaterzuiveringsinstallatie

Stand van zaken: toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. inzake de aanvaardbaarheid van het MER dd 2 oktober 1991.

Samenstelling van de werkgroep:

dr. J. T. de Smidt (voorzitter)

ir. W. van Duijvenbouden

prof. dr. ir. W.H. Rulkens

ir. A.W. van der Vlies.

Secretaris van de werkgroep: mr. R.J. Sielcken.

BIJLAGE 5

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cle. m.e.r.
1.	91-09-10	Borkent B.V.	Heerenveen	91-09-24
2.	91-08-20	Gemeente Heerenveen	Heerenveen	91-09-24